

1205 (2021-2022) – Nr. 1
ingediend op 25 maart 2022 (2021-2022)

Verslag van de gedachtewisseling

namens de Commissie voor Algemeen Beleid,
Financiën, Begroting en Justitie
uitgebracht door Philippe Muyters

over de herrekening van de meerjarenraming
2022-2026

Samenstelling van de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën, Begroting en Justitie:

Voorzitter: Steven Vandeput.

Vaste leden:

Arnout Coel, Maaïke De Vreese, Andries Gryffroy, Philippe Muyters, Steven Vandeput;
Adeline Blancquaert, Anke Van dermeersch, Wim Verheyden;
Koen Van den Heuvel, Peter Van Rompuy;
Willem-Frederik Schiltz, Maurits Vande Reyde;
Celia Groothedde, Björn Rzoska;
Ludwig Vandenhove.

Plaatsvervangers:

Liesbeth Homans, Lorin Parys, Sarah Smeyers, Wilfried Vandaele, Paul Van Miert;
Filip Brusselmans, Yves Buysse, Johan Deckmyn;
Jo Brouns, Stijn De Roo;
Marino Keulen, Gwendolyn Rutten;
Mieke Schauvliege, Jeremie Vaneekhout;
Bruno Tobback.

Toegevoegde leden:

Jos D'Haese.

INHOUD

1. Toelichting door minister Matthias Diependaele.....	4
2. Debat	6
2.1. Tussenkomst van Philippe Muyters	6
2.2. Tussenkomst van Ludwig Vandenhove	6
2.3. Tussenkomst van Willem-Frederik Schiltz	6
2.4. Tussenkomst van Koen Van den Heuvel	7
2.5. Tweede tussenkomst van Philippe Muyters	7
2.6. Repliek van minister Matthias Diependaele	8
2.7. Tweede tussenkomst van Ludwig Vandenhove	8
2.8. Tweede tussenkomst van Willem-Frederik Schiltz	8
2.9. Derde tussenkomst van Philippe Muyters	8
2.10. Tweede repliek van minister Matthias Diependaele	9
Gebruikte afkortingen	10
Bijlage: zie de dossierpagina van dit document op www.vlaamsparlement.be	

De Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën, Begroting en Justitie besprak op dinsdag 15 maart 2022 de actualisering van de meerjarenraming 2022-2026.

Naar aanleiding van een debat over de evaluatie door de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen van het begrotingsbeleid 2022 (*Parl.St.* VI.Parl. 2021-22, nr. 12/2) in de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën, Begroting en Justitie op 1 februari 2022, zegde Matthias Diependaele, Vlaams minister van Financiën, Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed, immers toe om de meerjarenramingen drie keer per jaar te actualiseren.

De presentatie van de actualisering van de meerjarenraming 2022-2026 is als elektronische bijlage opgenomen op de [dossierpagina](https://www.vlaamsparlement.be) van dit document op www.vlaamsparlement.be.

1. Toelichting door minister Matthias Diependaele

Minister *Matthias Diependaele* stelt dat de herraming van de meerjarenraming 2022-2026 is doorgevoerd tijdens de maanden februari-maart 2022. Inmiddels is echter de Oekraïne-crisis uitgebroken waardoor er grote onzekerheid over de uitgangspunten (groei en inflatie) is ontstaan. Zo wijzigde de KBC op 10 maart 2022 zijn groeiraming voor 2022 van 3,5 procent naar 2,7 procent.

De presentatie kadert in de afspraak die is gemaakt met de commissie om gelet op de gewijzigde macro-economische omstandigheden de MJR te actualiseren. Het betreft een ruwe actualisering waarbij de nieuwe macro-economische cijfers werden ingebracht in de vorige MJR.

De doelstelling van de actualisering betreft een herraming van het vorderings-saldo en de schuldevolutie.

De actualisering gebeurt op hoofdlijnen. Wat de ontvangsten betreft, zijn de dotaties BFW, de opcentiemen (voorschottenmethode), de gewestbelastingen en de renteontvangsten herraamd. Wat de uitgaven betreft, werden de impact van de indexevolutie, de rente-uitgaven en het stikstof- en bouwshiftakkoord respectievelijk herraamd of geraamd. Zoals al eerder werd aangegeven, krijgen de Vlaamse ontvangsten een boost door de doorgerekende inflatie maar dat is niet het geval voor de stijgende ontvangsten uit de accijnzen en btw door de boomende energieprijzen.

Er werd daarbij gebruikgemaakt van de parameters (dia nr. 3) die zijn opgenomen in de economische begroting met langetermijnvooruitzichten en economische vooruitzichten van 24 februari 2022 en de recentste inflatievooruitzichten voor de jaren 2022 en 2023 van het Federaal Planbureau van 17 februari 2022. Die economische begroting kwam tot stand voorafgaand aan de invasie van Oekraïne. Daarmee is ook meteen gezegd dat de raming al achterhaald is door de feiten.

Vornoemde parameters zullen ook worden gebruikt bij de begrotingsaanpassing zoals voorzien in de Bijzondere Financieringswet. Bij de actualisering voor de jaren 2022 en 2023 werden de recentste inflatiecijfers genomen die beschikbaar zijn. De groeiraming van 3 procent blijft stabiel maar de inflatie stijgt door van 2,1 procent bij de begrotingsopmaak naar 5,5 procent. De vraag is hoe de inflatie verder zal evolueren.

Dit geeft ook aan waarom de minister in deze tijden weigerachtig is om met nieuwe cijfers te komen. Als er niet veel verandert in de parameters heeft het geen zin om opnieuw te gaan rekenen. Tegenwoordig verandert alles zo snel, zeker door de Oekraïne-crisis, dat ook deze cijfers jammer genoeg al opnieuw zijn achterhaald.

De minister gaat in op de geraamde inflatieparameters, met name de consumptieprijsindex en de gezondheidsindex. De inflatie versnelt en dat heeft via de toepassing van de gezondheidsindex impact op loonmassa's en loonsubsidiëringen. Bij de begrotingsaanpassing 2022 moet uitgegaan worden van een inflatie van 6 procent. Bijna elk daaropvolgend jaar kent volgens de huidige prognoses een overschrijding van de spilindex, hoewel het Planbureau ervan uitgaat dat de inflatie vanaf 2023 opnieuw vertraagt. Bij de inflatie-inschatting 2023 en later van het Federaal Planbureau worden door een aantal economen grote vraagtekens geplaatst.

De minister toont met dia nr. 6 aan dat de doorrekening aangeeft dat het saldo van de begrotingsdoelstelling voor de jaren 2024 en 2025 op -100 miljoen euro wordt geraamd. Dat is in feite een begrotingsevenwicht.

Dia nr. 7 geeft meer in detail in een overzichtstabel weer wat de impact is van de actualisering op de verschillende bovengenoemde lijnen in ontvangsten en uitgaven. De impact van de bouwshift is niet zichtbaar in de tabel omdat die reeds ingeschreven werd in het Klimaatfonds dat al opgenomen werd in de vorige MJR en dus budgetneutraal is. Het vorderingensaldo, dus inclusief de impact van Oosterweel en het relanceplan Vlaamse Veerkracht, werd ook herberekend.

Een belangrijk element is ook de sensitiviteitsanalyse. Wat zou bijvoorbeeld de impact zijn als de groei in 2022 zou zakken tot 1,5 procent in plaats van 3 procent ingevolge de hoge inflatie en de oorlog in Oekraïne? In voorkomend geval smelt de meeropbrengst door de inflatie als sneeuw voor de zon en is het begrotingsresultaat eind 2026 nog steeds circa -400 miljoen euro.

Wat de inflatie betreft, mag men rekenen op ongeveer 400 miljoen euro extra inkomsten per 1 procent extra inflatie op kruissnelheid – dus niet onmiddellijk in het eerste jaar –, waarvan ongeveer 60 procent door automatische indexatie opnieuw wordt uitgegeven.

In dia nr. 8 en 9 wordt aangegeven wat de impact is van de bouwshift en het stikstofakkoord, waarbij de cijfers in het rood de impact van het PAS-akkoord aangeven.

In dia nr. 10 komt de minister terug op het voorlopige resultaat 2021. De minister geeft naar aanleiding van de rapportering aan de Vlaamse Regering van het uitvoeringsresultaat van 2021 ook een overzicht van de grote wijzigingen ten opzichte van de finale begroting 2021. Het is daarbij van belang om te weten of de redenen van het betere resultaat 2021 aanleiding geven tot een bijstelling van de meerjarenbegroting of niet. Op dit moment lijkt dit niet het geval te zijn. Wel heeft dit betere resultaat geleid tot een minder groot te financieren saldo en dus een lagere behoefte aan externe financiering, wat op zich een goede zaak is.

In dia 12 ten slotte licht de minister toe dat de herraming van de meerjarenraming en het gunstiger dan verwachte uitvoeringsresultaat 2021 de schuldevolutie beïnvloeden. Daarbij is een mogelijk lagere dotatie uit de Recovery and Resilience Facility niet opgenomen.

De schuldratio zou door de lagere begrotingstekorten zoals gerealiseerd in 2021 en verwacht voor de jaren erna, dalen tot 80 procent ten opzichte van de begrotingsinkomsten van de Vlaamse Gemeenschap. 80 procent is nog altijd een stuk hoger dan de doelstelling van 65 procent van de opeenvolgende Vlaamse regeringen. De schuldpositie is voor de minister nog altijd een ernstig probleem dat actie vereist. Maar doordat de inkomsten hoger worden ingeschat (de noemer) en de schuld zelf lager wordt (de teller), is de schuldgraad een stuk lager dan de 100 procent die men enkele maanden geleden verwachtte.

Tegenover het relanceplan Vlaamse Veerkracht van 4,3 miljard euro staan deels Europese financieringsbronnen, met name de bovengenoemde RRF. Tot bij de begrotingsopmaak 2022 werd uitgegaan van 2,25 miljard euro aan RRF-ontvangsten voor Vlaanderen – de Belgische enveloppe bedraagt 5,9 miljard euro. De enveloppe per lidstaat bestaat uit een vast en een variabel gedeelte. De definitieve enveloppes worden bepaald op basis van het bbp 2021 (bekendmaking in juni 2022).

Het Instituut voor de Nationale Rekeningen heeft op de jaarlijkse vergadering van januari 2022 aangegeven dat de verminderde RRF-ontvangsten voorlopig worden ingeschat op 4,61 miljard euro in plaats van 5,9 miljard euro voor België of ongeveer 77,3 procent van het initiële bedrag. Als de minister dit vertaalt naar Vlaanderen komt hij uit bij een maximale RRF-ontvangst van 1,74 miljard euro. Dat is een daling van 510 miljoen euro eenmalige ontvangsten over de volledige looptijd van het relanceplan. Het zwaartepunt ervan ligt in deze legislatuur.

2. Debat

2.1. Tussenkost van Philippe Muyters

Philippe Muyters houdt zijn tussenkost kort omdat de cijfers al achterhaald zijn door de Oekraïne-crisis. Dat is een frustrerende vaststelling. Hij kijkt uit naar een nieuwe raming als de parameters stabielere ogen en bedankt de minister en zijn administratie voor het geleverde werk.

2.2. Tussenkost van Ludwig Vandenhove

Ludwig Vandenhove verwijst naar het debat dat net voor deze bespreking in de commissie aan de orde was. De bespreking van een vraag om uitleg van Björn Rzoska (*Vragen om uitleg* VI.Parl. 2021-22, nr. 2134) waarin wordt aangekaart wat men met de niet-aangewende middelen van de provisie voor de COVID-19-middelen 2022 zou kunnen doen, inspireert de spreker tot de stelling dat er nieuwe omstandigheden zijn die toelaten budgettaire bij te sturen.

Hij geeft daarbij twee voorbeelden: kunnen de tarieven van De Lijn niet bevroren worden zoals de Federale Regering in de vroege uurtjes van 15 maart 2022 heeft beslist voor de tarieven van de NMBS en kan de invoering van een Vlaamse energiepremie voor een bepaald gedeelte van de Vlaamse bevolking niet worden doorgevoerd in plaats van te blijven pogen om de Vlaming te overtuigen om klimaatinspanningen te doen via het ter beschikking stellen van subsidiepremies? Dat vergt de nodige moed in deze wijzigende omstandigheden waarin de begroting beter oogt dan een tijd geleden.

2.3. Tussenkost van Willem-Frederik Schiltz

Willem-Frederik Schiltz geeft aan dat het nog steeds stormt op de budgettaire zee. De situatie is momenteel alleen minder slecht dan toen men een tijd geleden dreigde op de budgettaire klippen te lopen. De Vlaamse Regering moet dus scherp koers blijven houden naar een begrotingsevenwicht en meevallers daarvoor inzetten. Ondertussen blijft de schuld immers groeien.

De groeiende inflatiedruk zal waarschijnlijk leiden tot hogere rente-uitgaven hoewel de Vlaamse schuld op lange termijn is gefinancierd. Heeft de minister zicht op de evolutie van de financieringskosten van de Vlaamse schuld? De Vlaamse begroting moet naar een evenwicht om de schuld onder controle te krijgen.

Daarbij mag niet uit het oog worden verloren dat er blijvend moet geïnvesteerd worden in zaken die geld opbrengen of geld besparen. Zo zullen de maatregelen om

het energieverbruik te doen dalen geld opbrengen en minder geld naar het buitenland doen vloeien. Die maatregel zal ook de koopkracht op termijn doen toenemen.

Dat alles wil niet zeggen dat men veel meer uitgaven kan gaan doen. Oefeningen zoals uitgaventoetsingen en de Vlaamse Brede Heroverweging zullen dan ook nodig zijn om de maatregelen te kiezen om het tekort dicht te rijden. Ministers moeten hun uitgavenstromen heroverwegen en zich afvragen of een herprioritering nodig is.

Het is moediger om binnen de budgetten uitgaven te herschikken dan altijd geld bij te vragen. Om die reden moet de minister van Begroting de vinger op de knip houden, zo niet worden die heroverwegingen en beleidsverschuivingen niet gerealiseerd. Wat niet wil zeggen dat er zich geen opportuniteiten kunnen aandienen waarbij het wel goed is om geld te investeren, omdat men daar op termijn budgettair en economisch beter van wordt. Dat is het moeilijke evenwicht waarbinnen het budgettaire beleid zich situeert.

De vandaag voorgestelde meerjarenraming is het kompas waarop het Vlaamse begrotingsbeleid gericht moet blijven. Om die reden zegt de spreker dankbaar te zijn voor het geleverde werk en roept hij tegelijkertijd op om de oefening te gepasten tijde te herhalen.

Tot slot vraagt de spreker naar de plannen om de schuldopname te beheersen en hoe ver het staat met het aangekondigde strategisch comité voor de schuld.

2.4. Tussenkomen van Koen Van den Heuvel

Ook *Koen Van den Heuvel* vindt de herwerkte meerjarenraming het kompas om het Vlaamse begrotingsbeleid richting te geven. De laatste twee economische jaren hebben een zware impact gehad op de openbare financiën en net nu het weer beter begint te gaan, wordt men alweer geconfronteerd met een nieuwe crisis. Uit de voorliggende oefening blijkt alvast dat de Vlaamse begroting robuust is. Het is van strategisch belang dat er een buffer wordt aangelegd die de regering kan inzetten bij crisissituaties.

De oefening laat zien dat – indien de Oekraïne-crisis niet was uitgebroken – de begrotingscijfers sterk zouden zijn verbeterd, dat in vergelijking met de meerjarenraming 2022-2026 die bij de BO 2022 werd toegelicht de verhouding schuld/jaarlijkse ontvangsten met 15 procent tegen 2026 zou zijn gedaald, en dat een begrotingsevenwicht – volgens de begrotingsnorm – voor de jaren 2024 en 2025 binnen bereik lag. Alleen de Vlaamse Gemeenschap en de lokale besturen hebben gezonde begrotingen in dit land.

Hij pleit daarom niet voor het uitdelen van consumptieve bestedingen die enkel op korte termijn enig soelaas brengen aan de burger maar wel om de buffer slim in te zetten door in beleid te investeren dat op zijn minst rendeert op langere termijn zoals het aanzetten van de burger om te investeren in energiebesparende maatregelen, daarbij de langetermijndoelstellingen inzake openbare financiën niet uit het oog verliezend.

2.5. Tweede tussenkomst van Philippe Muyters

Philippe Muyters stelt dat er geen buffers kunnen worden aangelegd omdat men nog altijd met een tekort zit. De minister moet de vinger op de knip houden zolang er een tekort is en de schuld zo hoog blijft. Elke bijkomende maatregel moet in de huidige situatie gecompenseerd worden. Wanneer het begrotingstekort is weggevoerd, wordt dat een andere discussie, maar momenteel moet men het bestaande beleid blijven voeren waarbij men de bestaande middelen zo efficiënt mogelijk blijft

inzetten. Hij herhaalt ook de zienswijze van het Rekenhof dat meevallers moeten bijdragen tot het terugdringen van het tekort.

2.6. Repliek van minister Matthias Diependaele

Minister *Matthias Diependaele* stelt dat de doorrekening van de meerjarenraming een interessante oefening is. Er wordt een nieuwe meerjarenraming opgesteld in juni 2022 naar aanleiding van de voorbereiding van het ratingdossier. De meerwaarde van deze oefening is dat eruit blijkt dat de begroting van de Vlaamse Gemeenschap robuust is.

Aan Ludwig Vandenhove zegt hij dat de Vlaamse begroting nog niet uit het dal is omdat men nog altijd aan schuldopbouw doet. De SERV pleit er in zijn recentste advies voor om meevallers niet direct uit te geven.

De ECB houdt de rente laag om de eurolanden met hoge schuldenlast uit de wind te houden. Dat wordt steeds moeilijker door de galopperende inflatie. Hierdoor verliest het spaargeld van de burger met een rotvaart zijn waarde. Er is nood aan degelijk financieel beleid die het huidige monetair beleid kan vervangen. Bovendien is de Belgische inflatie bij de hoogste van de eurozone.

Op het moment dat de schuldnota aan de Vlaamse Regering werd voorgelegd, werd de verhouding schuld/jaarlijkse ontvangsten van de Vlaamse Gemeenschap nog 100 procent geraamd in het jaar 2025. Die verhouding is inmiddels te herzien maar wat de impact wordt van de Oekraïne-crisis is koffiedik kijken.

2.7. Tweede tussenkomst van Ludwig Vandenhove

Ludwig Vandenhove is van oordeel dat men met de algemene economische argumenten alle initiatieven onmogelijk maakt. Hij wijst erop dat de stijging van de tarieven van De Lijn – beslist door de Vlaamse Regering – ook inflatie genereert. Het behoud van de huidige tarieven van De Lijn heeft geen impact op het vorderingensaldo. In ongeveer elk Europees land wordt op de energiecrisis gereageerd met de instelling van energiepremies.

2.8. Tweede tussenkomst van Willem-Frederik Schiltz

Wat een mogelijk Vlaams initiatief inzake de energieprijzen betreft, verwijst *Willem-Frederik Schiltz* naar minister Zuhair Demir, bevoegd voor het energiebeleid. Zij voert overigens een aanklappend beleid om de Vlaming te overtuigen om te investeren in energiebesparende maatregelen en voorziet daartoe ook in de nodige subsidies.

De spreker legt ook nog eens de idee op tafel van de verkoop van activa. Het voordeel is dat men de rente-uitgaven kan doen dalen; het nadeel is dat men de inkomsten uit deze activa verliest. Hoe schat men deze afweging in?

2.9. Derde tussenkomst van Philippe Muyters

Philippe Muyters wijst op het belang van de timing van de verkoop van activa. Het is daarbij van groot belang hierover niet vooraf te communiceren.

De stelling van Ludwig Vandenhove dat de bevrozing van de huidige tarieven van De Lijn geen impact zou hebben op het vorderingensaldo klopt niet. Er is met de verhoging rekening gehouden in de begroting; die verhoging niet doorvoeren verslecht dus het vorderingensaldo en bijgevolg ook de schuldpositie.

2.10. Tweede repliek van minister Matthias Diependaele

Minister *Matthias Diependaele* stelt dat hij er als minister van Begroting verantwoordelijk voor is dat het totale financiële plaatje klopt. De alweer gewijzigde omstandigheden hebben een budgettaire impact. Hij vraagt zich ook af waar de Vlaamse Regering het geld moet halen om de door de oppositie voorgestelde maatregelen te bekostigen.

De rente-impact zal vooral voelbaar zijn op lange termijn bij het aangaan van nieuwe schulden.

Steven VANDEPUT,
voorzitter

Philippe MUYTERS,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

BFW	Bijzondere Financieringswet
BO	begrotingsopmaak
ECB	Europese Centrale Bank
MJR	meerjarenraming
NMBS	Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen
PAS	Programmatische Aanpak Stikstof
RRF	Recovery and Resilience Facility
SERV	Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen